

Formentera ha acollit avui, Dia de les Illes Balears, el primer acte de la campanya de senyalització d'espais de memòria democràtica posada en marxa pel Govern de les Illes Balears, a proposta de la Comissió Tècnica de Desapareguts i Fosses, adscrita a la Conselleria de Cultura, Participació i Esports.

L'acte s'ha fet aquesta tarda de dijous al cementiri de Sant Ferran i ha consistit en la instal·lació d'un monòlit amb un disseny d'en Sebastiano Rossi amb el que es pretén uniformitzar els espais d'aquestes característiques perquè tinguin la consideració d'espai de memòria democràtica. S'ha instal·lat també una placa amb els noms dels cinc formenterers assassinats pels franquistes: Jaume Ferrer Ferrer, Josep Ribas Marí, Joan Tur Mayans, Jaume Serra Juan i Vicent Cardona Colomar, que varen ser afusellats a l'1 de març de 1937, just avui fa 81 anys, a la tàpia de darrere del cementiri.

Les conselleres de Cultura Fanny Tur, del Govern, i Susana Labrador, del Consell de Formentera, així com Artur Parrón, en representació del Fòrum per la Memòria Històrica d'Eivissa i Formentera i nombrosos familiars dels cinc assassinats han assistit a la inauguració del monòlit en un acte que segons la consellera Labrador, serveix per a què "posem una pedra més en aquesta reparació de la memòria històrica, un espai per a que les famílies puguin venir a recordar els seus parents i expressar un dolor que mai haurien d'haver patit".

Fanny Tur, per la seva banda, ha volgut recordar que "una comunitat, un poble, no pot celebrar la seva diada com cal quan encara hi ha molts dels seus ciutadans enterrats a fosses comunes. Crec que és molt simbòlic que avui, Dia de les nostres Illes i també dia del trist 81 aniversari de l'assassinat de cinc veïns de Formentera, haguem pogut aprofitar, tant Govern com Consell, per a descobrir aquest monòlit, que és el primer que s'instal·la" .

Artur Parrón ha destacat el paper dels familiars dels desapareguts a l'hora de preservar la memòria històrica, "ells són els veritables protagonistes, perquè simbolitzen aquesta democràcia, incomplerta i imperfecta que tenim, que quaranta anys després d'haver-se iniciat, encara està buscant els ossos de la gent que va morir, precisament, inaugurant aquesta democràcia, que va ser la democràcia de la segona república".

La Llei 10/2016, de 13 de juny, per a la recuperació de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i el franquisme (publicada al BOIB 76/2016, de 16 de juny) estableix mesures de protecció i dignificació dels espais on hi ha hagut els cossos de persones desaparegudes durant la guerra civil espanyola.

Antecedents

Durant el mes de novembre del 2017 es va fer una intervenció arqueològica al cementiri de Sant Ferran de amb la intenció de trobar els cossos de cinc formenterers assassinats durant la guerra civil. Aquesta intervenció, aprovada el 26 d'abril de 2017 per la Comissió Tècnica de Desapareguts i Fosses, es va dur a terme mitjançant una subvenció a l'entitat memorialista Fòrum per la Memòria d'Eivissa i Formentera, que forma part de la Comissió.

Els treballs de l'equip arqueològic varen permetre ubicar l'indret on foren assassinats els cinc formenterers, amb la troballa de projectils a terra i clavats al mur exterior del cementiri, on es va produir l'afusellament. També es trobaren fragments de crani, amb orifici de projectil que permeten intuir que pertanyen a algú que va patir mort violenta. Aquestes restes òssies són ara mateix al laboratori on es realitzen les proves d'identificació.